

Hørings svar til Forslag til ny byggteknisk forskrift (TEK17)

Forslag til ny forskrift.

HLF (hørselshemmedes Landsforbund) takker for invitasjon til å komme med tilbakemeldinger og overbringer med dette våre innspill til høringen om TEK 17.

HLF er Norges største organisasjon for mennesker med funksjonsnedsettelse med rundt 62 500 medlemmer. 14,5 % av Norges befolkning over 20 år[1] har en hørselshemming som påvirker hverdagen, som sosial isolasjon og frafall fra utdanning og arbeidsliv. En del av disse har behov for omfattende rehabilitering, mens andre trenger tilrettelegging, hjelpemidler og kunnskap i å mestre sin hverdag. Gruppen hørselshemmet er mangfoldig og stadig flere rammes av hørselsnedsettelse. Anslag viser at det i 2020 vil være om lag en million av Norges befolkning som vil ha en hørselsutfordring[2]

Vi viser også til FFOs høringsuttalelse og støtter opp om denne. HLFs merknader er følgende:

- Det er endringsforslag i TEK 17 om tiltak som påvirker rømnings- og redningstider uten at HLF eller andre grupper som er berørt av forslaget er blitt hørt. Dette er brudd på FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD).
- Det er åpnet for å vurdere optiske alarmer som noe kun døve og hørselshemmede har behov for, og ikke for alle, noe kravet i plan- og bygningsloven om universell utforming legger føringer for. Videre er det ikke utredet nytten ved å stille strengere krav enn TEK 10.
- Noralarm sine påstander og eksempler på kostnader ved bruk av optiske alarmer er fremført i TEK 17 uten at disse har vært utredet og verifisert av andre.
- HLF forventer at det stilles krav til optisk og vibrasjonsvarsling som vil gi hørselshemmede like høy sikkerhet ved overnatting på hotell, som befolkningen for øvrig forventer.
- HLF forventer at det stilles krav om optiske alarmer, samt faste vibrasjonsanlegg på 1/10 av overnattingsrom. Hoteller må også kunne fremskaffe mobile vibrasjonsanlegg dersom alle tilrettelagte rom er belagt.
- HLF forventer at unntaksadgangen som gis i tilknytning til krav om optiske alarmer på bad og toalettrom i byggverk med krav om universell utforming, fjernes. Et slikt unntak åpner for at hørselshemmede får dårligere sikkerhet og forsinket evakuering ved brann, noe HLF ikke kan akseptere.
- HLF er kritisk til at referansen til begrepet universell utforming i TEK 17, § 13-6, første ledd er tatt ut, særlig da regjeringen og plan- og bygningsloven viser til at et viktig mål er universell utforming. For hørselshemmede er lyd og vibrasjoner, og da særlig akustiske forhold svært avgjørende for universell utforming.
- HLF ber om at det gjøres nye utredninger av hvorvidt vi faktisk oppnår reell universell utforming ved å oppnå lydklasse C i alle rom. HLF ber om at det vurderes å stille krav til lydklasse B for utvalgte rom og areal typer. Vi ber om at det utredes om særlig rom som kantiner, undervisningslandskap, større arbeidsrom, foajeer og forsamlingsrom, er romfunksjoner hvor det bør være lydklasse B.
- HLF er kritiske til at kravet til lydisolasjon i studentboliger, § 13-6, annet ledd, skal svekkes. Vi anbefaler at man for studentboliger opprettholder kravet om 55 dB luftlydisolasjon.
- HLF ber om at det i § 13-6, fjerde ledd, for å møte driftsutfordringer knyttet til bruk av teleslynger, må stilles krav til etterkontroll med installert utstyr. Vi ber om at regjeringen og fagmyndighetene tydeliggjør forskriften med krav til isolasjon fra elektronisk støy, slik at intensjonen med kravet om lyd- og taleoverføringsutstyr og teleslynger ivaretas.

[1] Engdahl B, Tambs K, Borchgrevink HM, Hoffman HJ. Screened and unscreened hearing threshold levels for the adult population: Results from the Nord-Trøndelag Hearing Loss Study. *Int J Audiol.* 2005; 44:213-30. http://www.fni.no/eway/default.aspx?pid=239&trq=Content_6496&Main_6157=6263:0:25.6102&MainContent_6263=6496:0:25.6109&Content_6496=6178:50246:25.6109:0:6562:14::0:0

[2] Hearing impairment among adults (HIA). Oslo: Senter for medisinsk metodevurdering, Sintef – a report of a joint project, 2001

§ 11-12. Tiltak for å påvirke rømnings- og redningstider.

§ 11-12, annet ledd, a).

HLF viser til §11-12 Tiltak for å påvirke rømnings- og redningstider (2) Byggverk skal ha utstyr for tidlig oppdagelse av brann slik at nødvendig rømningstid reduseres. Følgende skal minst være oppfylt: a) Byggverk beregnet for virksomhet i risikoklasse 2 til 6 skal ha brannalarmanlegg.

HLF imøteser og er glade for at det under nye og endrede preaksepterte ytelser, er vist til at rom som er universelt utformet, jf § 12-7 syvende ledd, må utstyres med optiske alarmorganer. Vi er positive til at bruk av vibrerende og optiske alarmorganer i overnattingsrom er omtalt.

HLFs merknad

Hørselshemmede som er på reise og som benytter seg av overnattingssteder har til nå ikke vært sikret gjennom teknisk forskrift. Dette er alvorlig for den hørselshemmede selv, som opplever utrygghet ved ikke å bli vekket ved eventuell brann og evakuering. Videre er det alvorlig for overnattingssteder som ikke har kunnet tilby sikker overnatting.

Det er i dag hovedregelen at den hørselshemmede tilbys assistanse i form av vekking fra personale ved overnattingsstedet. Det er ikke krav om opplæring av personale, og hørselshemmede har ikke kunnet være trygge for personlig feilvurderinger fra personale. Vi mener det er lite realistisk å forvente at en nattevakt/ resepsjonist på et hotell skal løpe inn i et røykfyllt område for å redde ut hørselshemmede.

Personer med miljøhemming og nedsatt bevegelsesevne blir i dag mange steder møtt med tilrettelagte rom på overnattingssteder. Det er ingen grunn til at ikke hørselshemmede også skal kunne forvente et tilrettelagt tilbud. At tilretteleggingsbehovet er særlig knyttet til liv og helse i form av sikkerhet ved brann skjerper grunnlaget for å stille et strengere krav.

Det vises til i forslag til TEK 17, et ønske om målrettet bruk av optiske alarmorganer til rom der de har en funksjon. HLF ønsker å minne om at en stadig større andel av befolkningen hører dårlig, på grunn av en aldrende befolkning. Det er stadig flere som har behov for tilrettelegging og et

universelt utformet sikkerhetsanlegg. Dette perspektivet må ikke lide under ønsket om reduserte økonomiske og administrative konsekvenser.

Regjeringen ved DiBK har kommet med endringsforslag i TEK 17 om tiltak som påvirker rømnings- og redningstider uten at HLF eller andre grupper som er berørt av forslaget er blitt hørt. Dette er brudd på FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD), som stiller krav om brukemedvirkning.

Regjeringen ved DiBK har åpnet for å vurdere optiske alarmer som noe kun døve og hørselshemmede har behov for, og ikke for alle, noe kravet i plan- og bygningsloven om universell utforming legger føringer for. Videre er det ikke utredet nytten ved å stille strengere krav enn TEK 10.

Regjeringen ved DiBK fremfører Noralarm sine kostnadseksempler og påstander om optiske alarmer uten at disse har vært utredet og verifisert av andre.

HLF forventer at det stilles krav til optisk og vibrasjonsvarsling som vil gi hørselshemmede like høy sikkerhet ved overnatting på hotell som befolkningen for øvrig forventer.

HLF forventer at det stilles krav om optiske alarmer, samt faste vibrasjonsanlegg på 1/10 av overnattingsrom. Hoteller må også kunne fremskaffe mobile vibrasjonsanlegg dersom alle tilrettelagte rom er belagt.

Utredning "Optisk varsling - veiledningstekst"

Vi har lest utredningen Optisk varsling - veiledningstekst, utført av SP Fire Research AS (SPFR) og forfatterne Storesund, Sesseng og Steen-Hansen. Vi er nylig blitt kjent med denne utredningen, i forbindelse med fremleggelse av høringsforslaget på TEK 17, som vurderer om det er mulig å redusere kostnader gjennom redusert bruk av optiske alarmer. HLF har flere merknader til denne utredningen.

Først og fremst mener HLF at det er uheldig at brukerorganisasjoner som vil bli berørt av endringen ikke har vært hørt. Vi ser at Rådgivningskontoret for døve og hørselshemmede i Trondheim har vært kontaktet og involvert av SPFR, men dette er et fagmiljø som jobber for individuell tilrettelegging og rådgivning for døve og hørselshemmede. Dette kontoret er ikke en brukerorganisasjon hvor hørselshemmede representerer seg selv. HLF vil minne om at regjeringen, ved DiBK, er forpliktet til å følge opp FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD). Dette innebærer at Norge har forpliktet seg til å sikre at berørte grupper har rett til å bli hørt i saker som angår dem.

I tillegg er HLF kritisk til utredningens mandat. HLF har ikke vært involvert og blitt hørt i spørsmålet om behov, og hva slags krav som vil tilfredsstille kravet i CRPD og Diskriminerings- og tilgjengelighetsloven (DTL) med hensyn til hørselshemmedes behov for varsling på hotell. Vi ser mangler i utredningen både med hensyn til kunnskap om brukergruppens behov, hvordan krav i CRPD og DTL skal oppfylles, og til slutt hvordan regjeringens lovnad om at forslaget ikke skulle redusere kravet til universell utforming som er forankret i plan- og bygningsloven, er fulgt opp.

Det fremsettes en del påstander fra Noralarm som ikke er utredet eller verifisert av andre. Noe blir avvist av SPFR, men i forslag til TEK 17 ser HLF at Noralarm likevel har nådd frem med noe av sitt reduksjonsforslag uten at det er ettergått faglig, juridisk eller økonomisk.

HLF har merket seg følgende svakheter:

- "Optisk varsling, med blinkende alarmlys, i rømningsveier vil kunne forvirre i rømnings situasjonen og i verste fall resultere i rømning i feil retning da de vil kunne oppfattes som ledelys som angir rømningsretning.", s 10, Storesund, Sesseng og Steen-Hansen.

HLF kan ikke se i utredningen at Noralarm dokumenterer eller viser til utredninger som støtter opp om denne antagelsen. HLF skulle gjerne sett en slik dokumentasjon. Det er like naturlig å anta at vi i vårt samfunn i dag er så vant til en teknologisk utvikling med stadig nye løsninger, og at folk raskt vil kunne lære og forstå forskjellen på blinkende alarmlys og ledelys. Da fordelene med blinkende alarmlys er at hørselshemmede sikres samme rett til selvstendig å motta varsel om brann, er det grunn til å utrede om ikke det å stille krav om blinkende alarmlys og optisk alarm faktisk ville betydd at Norge hadde innfridd sine krav til CRPD og sikret hørselshemmede universell utforming og retten til ikke å bli diskriminert.

- "Noralarm legger til grunn at funksjonskravene for brannvarsling med hensyn til universell utforming er relatert til døve mennesker. De definerer "døve mennesker" som "mennesker som har denne diagnose, og som ikke er i besittelse av en hørselsevne som kan forbedres ved bruk av tekniske hjelpemidler". Personer som kan forbedre hørselen ved hjelp av teknisk hjelpemiddel angis ikke å være avhengig av optisk varsling for å oppfatte alarmsituasjonen". s 11. Storesund, Sesseng og Steen-Hansen.

HLF er kritisk til at et slikt manglende kunnskapsgrunnlag om hørselshemmede ligger til grunn for at DiBK har åpnet for å vurdere Noralarm sitt forslag om reduksjon av bruk av optiske alarmer. Vi ser heldigvis at utredningen korrigerer dette kunnskapsnivået som for det første feilaktig vurderer døves og hørselshemmedes behov. Men vi ser samtidig at utredningen feiler i å heve kunnskapsnivået fra døve og hørselshemmedes behov til grunnlaget for universell utforming, nemlig alles behov. Det er flere grupper enn hørselshemmede som ville hatt stor nytte av bruk av optiske alarmer og vibrasjon på overnattingssted. HLF kan nevne personer som er ruset på alkohol, medisiner eller andre rusmidler, personer som sover med øreplugg eller personer som sover tungt. HLF mener at denne utredningens svakhet er mandatet som åpner for kun å vurdere optiske alarmer som noe kun døve og hørselshemmede har behov for, samt at det ikke er utredet nytten ved å stille strengere krav enn i TEK 10. Utredningen og DiBKs mandat reiser få prinsipielle vurderinger rundt hvorvidt påstanden om at optiske alarmer er dyrt og om det finnes samfunnsøkonomiske fordeler ved å bruke flere optiske alarmer.

- "I forbindelse med forslagsendringen har Noralarm fremskaffet to enkle eksempler på hvilken prisøkning optisk varsling kan medføre. SPFR har ikke gjort noen vurdering av om disse eksemplene er realistiske, og vi vet heller ikke om de er representative eller om de er eksempler på unntak fra regelen. [...] Ifølge Noralarm er noen av årsakene til den høye kostnaden for optiske varslingssystemer - Stykkprisen for optiske signalgivere er høy. - Man trenger et stort antall signaldrivere. - Man trenger ekstern strømforsyning i henhold til EN 54- 4 og en styreenhet med overvåket utgang. I enkelte tilfeller kan signalgiverne tilknyttes sentralen direkte dersom det er kapasitet.", s 11 Storesund, Sesseng og Steen-Hansen.

HLF synes det er kritikkverdig at DiBK fremfører Noralarm sine kostnadseksempler og påstander i forslag til TEK 17 på side 75, uten at disse har vært verifisert av andre. HLF ser at det i utredningen diskuteres hvorvidt det er likeverdig å tilby hørselshemmede varsling ved spesial varslingsutstyr på batteri, men opplever også her fravær av dokumentasjon på faren for hørselshemmedes liv ved risiko for at det ikke er varslingsutstyr. Det åpnes for en større sårbarhet for varsling av hørselshemmede i form av at de må akseptere varslingsutstyr på batteri fremfor strøm, at de må akseptere at de selv må etterspørre varslingsutstyr, feks på arbeidsplasser. *NOU 2012:4 Trygg hjemme. Brannsikkerhet for utsatte grupper og St.meld. nr. 35 (2008– 2009) Brannsikkerhet* setter søkelyset på risikogrupper. HLF etterlyser utredninger av samfunnsøkonomiske konsekvenser og om det i TEK 17 aksepteres at hørselshemmede ikke skal ha forsvarlig varslingsutstyr.

- Vi er ikke sikre på om det er hensiktsmessig å utstyre 1/10 av overnattingsrom, eksempelvis på hotell med optisk varsling. Det er usikkert hvor effektivt en optisk signalgiver vil vekke en sovende person..., og vi etterlyser andre tiltak i slike rom. Det finnes eksempler på hoteller som tilbyr mobile enheter, med innebygd vibrator, som kan plasseres under puten i sengen. Et slikt system anses å være mer egnet. Dette vil innebære at hoteller må tilby slike løsninger for sine besøkende, som bør være mer fleksibelt og kostnadseffektivt enn å installere signalgivere i 10 % av rommene", s. 22 Storesund, Sesseng og Steen-Hansen.

HLF er bekymret for kunnskapsnivået om hørselshemmedes behov på et overnattingsrom. For HLF er det viktig å påpeke at hørselshemmede forventer like høy sikkerhet ved overnatting på hotell som andre kan vente. Det at SPFR her diskuterer om man skal ha enten optisk varsling eller

vibrasjonsvarsling er bekymringsfullt. Det er flott at de har fått kjennskap til vibrasjonsvarsling, men det diskuteres ikke samfunnssikkerhet ved å installere faste vibrasjonsanlegg vs. mobile vibrasjonsanlegg. Et fast anlegg vil sikre strømforsyning og redusere feil ved varslingsutstyret, noe som er rimelig å forvente ved mobile anlegg som ikke testes ved ordinære branntester. Videre diskuteres det enten optisk varsling eller vibrasjonsvarsling. Døve og hørselshemmede uten høreapparat er avhengig av vibrasjon for å våkne, slik utredningen bekrefter. HLF forventer at det stilles krav om både optisk varsling og vibrasjonsvarsling på 1/10 av overnattingsrom. Dette fordi døve og hørselshemmede både er våkne og sover på hotellrom. Ved kun å ha et vibrasjonsvarslingsanlegg i sengen blir den døve og hørselshemmede bundet til å sitte/ligge i sengen når de er våkne på hotellrommet. De kan ikke forvente brannvarsling når de er på toalett/ i dusj, og de kan ikke forvente varsling når de sitter og ser på TV, noe som en optisk varsling ville sikret. Diskusjonen om det er hensiktsmessig å utstyre med optisk og vibrasjonsvarsling er basert på manglende kunnskap om hørselshemmedes behov.

§ 11-12, fjerde ledd.

HLF viser til § 11-12 tiltak for å påvirke rømnings- og redningstider (4) For byggverk i risikoklasse 5 og 6, øvrige byggverk for publikum og for arbeidsbygninger skal det foreligge evakueringsplaner før byggverket tas i bruk.

HLF viser til kommentaren under nye og endrede preaksepterte ytelser og punktet om at i byggverk med krav om universell utforming må bad og toalettrom ha optiske alarmorganer. Det vises til at unntak kan gjøres der sikkerheten til personer med nedsatt hørsel ivaretas gjennom evakueringsplan, jf § 11-12 fjerde ledd.

HLFs merknad

HLF forventer at unntaksadgangen som gis i tilknytning til krav om optiske alarmer på bad og toalettrom i byggverk med krav om universell utforming, må fjernes. Et slikt unntak åpner for at hørselshemmede får dårligere sikkerhet og forsinket evakuering ved brann, noe HLF ikke kan akseptere.

HLF ønsker også å knytte en merknad til at vi ser økt bruk av stemmestyrte evakuering og at det må stilles krav som forventer en likestilt varsling for hørselshemmede. Hørselshemmede er avhengige av lamper som blinker, samt skjermer som gir informasjon om hva som er evakueringsplan. Vi ber om at dette blir presisert under dette punktet.

Det er viktig for hørselshemmede å oppleve en likeverdig og likestilt tilrettelegging av evakuering. Ordninger som indikerer at personer skal opplæres til å gi assistanse er ikke å anse som likestilt og oppleves ikke som godt nok for å ivareta hørselshemmedes trygghet.

Utredning "Optisk varsling - veiledningstekst"

- " Når en hørselshemmet eller døv person er innelåst på et bad eller toalett vil det være vanskelig å varsle vedkommende om en brannsituasjon. Eneste måte å få varslet på er i mange tilfeller å låse seg inn i rommet, noe som krever et organisatorisk tiltak som tilsier at man skal sjekke samtlige toaletter i bygget før evakuering. Dette kan skape forsinket evakuering og uønskede farlige situasjoner"... Anbefaling: Alle baderom og toalettrom i byggverk med krav om universell utforming utstyres med optisk varsling. Unntak kan gjøres der det er mulig å ta i bruk organisatoriske tiltak (jf. TEK 10m veiledning § 11-12 fjerde ledd, vedrørende evakueringsplaner) som ivaretar sikkerheten til hørselshemmede i disse lokalene, på lik linje med ikke hørselshemmede.", s 25 Storesund, Sessing og Steen-Hansen.

HLF er også bekymret for denne åpningen for unntak. Det argumenteres korrekt for at organisatoriske tiltak som tilsier at man skal sjekke alle toaletter vil medføre redusert sikkerhet for hørselshemmede. HLF er bekymret for at en del overnattingssteder på bakgrunn av manglende kunnskap om hørselshemmedes behov på lik linje med SPFR, vil konkludere med at siden det er vibrasjonsvarsling på hotellrom så trenger man ikke optisk varsling på bad knyttet til hotellrom. HLF må påpeke at de fleste som dusjer/bader må ta av seg høreapparat og er ekstra sårbare for å bli varslet om brann. Det er ikke holdbart med evakueringsrutiner som innebærer at alle sanitærom knyttet til overnattingsrom skal sjekkes ut. HLF vil også minne om at den samme sårbarheten knyttet til sanitærom oppstår i svømmehaller, spa-anlegg og våtromsanlegg hvor hørselshemmede ikke kan benytte seg av høreapparater og andre tekniske hjelpemidler. Det er i disse anlegg av særlig betydning at det ikke er rom for unntak.

§ 13-6. Lyd og vibrasjoner.

§ 13-6. Lyd og vibrasjoner

HLF viser til at tidligere § 13-6 til 13-11 er samlet i en ny paragraf 13-6.

§ 13-6, første ledd.

TEK 10 viser i § 13-6 til at lydforhold skal være i samsvar med krav om universell utforming, samt en referanse til lydklasse C i NS 8175:12 Lydforhold i bygninger. HLF er kritisk til at referansen til begrepet universell utforming i TEK 17 er tatt ut, særlig da regjeringen og plan- og bygningsloven viser til at et viktig mål er universell utforming. For hørselshemmede er lyd og vibrasjoner, og da særlig akustiske forhold, svært avgjørende for universell utforming. Vi ber om at det i første ledd inntas en referanse til at lydforhold må være i samsvar med krav om universell utforming. Vi ber også om at tidligere krav i § 13-8, om romakustikk synliggjøres i paragraf 13-6, da begrepet akustikk og særlig romakustikk er viktig å synliggjøre for å sikre universell utforming.

HLF ber om at det gjøres nye utredninger av hvorvidt vi faktisk oppnår reell universell utforming ved å oppnå lydklasse C i alle rom. FN konvensjonen for personer med funksjonsnedsettelse (CRPD) viser til at myndighetene har et ansvar for å sikre tilgjengelighet. Det er HLFs erfaring basert på mange år med tilbakemelding fra brukere og medlemmer at kravet om lydklasse C i en del rom ikke er godt nok for å sikre tilgjengelighet. Hørselshemmede rapporterer om utfordringer med romtyper som åpne landskap, kantiner, aulaer mv. NIBR- notat 2011:102 forfattet av Lillian Knutdtzon dokumenterer syns- og hørselshemmedes opplevelse av lydforhold i rom og arealer. Denne viser til at det er forskjell på lydopplevelsen i rom, og at det er behov for strengere lydkrav til rom med vanskeligere lyd- og akustiske forhold.

Dagens TEK og forslaget til ny TEK imøtekommer ikke kunnskapen om disse behovene. HLF ber om at det vurderes å stille krav til lydklasse B for utvalgte rom og areal typer. Vi ber om at det utredes om særlig rom som kantiner, undervisningslandskap, større arbeidsrom, foajeer og forsamlingsrom er romfunksjoner hvor det bør være lydklasse B.

§ 13-6, annet ledd.

Forslaget til annet ledd viser til at studentboliger som omfattes av § 1-2 sjette og syvende ledd, er det mellom rom for varig opphold i boenhet og fellesareal eller kommunikasjonsvei tilstrekkelig luftdydisolasjon dersom veid feltmålt lydreduksjonstall R'w er minimum 45 desibel.

HLF er kritiske til at kravet til lydisolasjon skal svekkes. Forslaget innebærer at det for studentboliger reduseres fra 45 til 55 dB. En normal samtale er ofte på ca 55 dB, noe som innebærer at studenter ikke vil bli beskyttet for støy fra samtaler. Hørselshemmede studenter, samt studenter generelt er i en fase av livet hvor de bor tett, er sårbare for psykiske lidelser som følge av stress og økte krav til livsmestring og de skal etablere seg i voksenlivet. Dette er også en fase av livet hvor hverdagslivet er mindre forutsigbart og risikoen for at "naboen fester på en hverdag" er betydelig høyere. Studenter må kunne så langt det er mulig redusere ulempene ved en slik boform knyttet til støyplager. Risikoen for frafall og psykiske lidelser er noe som det er gode grunner for å styrke kravene fremfor å lempe på disse.

Konsekvensene av frafall eller opphold i studier har ofte store innvirkninger for enkeltindividet og samfunnet. Da regjeringens egne utredninger viser at det er høyst usikkert om dette er samfunnsøkonomisk lønnsomt kan ikke HLF stå bak dette forslaget. En besparelse på 15 000 pr boenhet, som det er vist til under kapittel 1.2. 4 om økonomiske og administrative konsekvenser, utgjør ikke en stor nok reduksjon til at vi kan gå inn for en endring av kravet. Vi anbefaler at man for studentboliger opprettholder kravet om 55 dB luftlydisolasjon.

§ 13- 6, fjerde ledd

§ 13-6, fjerde ledd viser til tidligere § 13-10 lyd og taleoverføringsutstyr.

HLF vil også her benytte anledningen til å be om at det gjøres nye utredninger av hvorvidt vi faktisk oppnår reell universell utforming ved å ikke skjerpe krav til lyd- og taleoverføringsutstyr. HLF er kjent med at det er driftsutfordringer knyttet til bruk av teleslynger da det i liten grad stilles krav til etterkontroll med installert utstyr.

Videre ser vi også at det har vært en betydelig økning i problemer med bruk av teleslynge som følge av elektronisk støy fra f.eks ventilasjonsanlegg, lysarmatur, generatorer og trådløse systemer som wifi ol. Vi imøteser at det blir stilt krav om skjerming av teleslynger for elektronisk støy, gjennom teknisk forskrift. Den teknologiske utviklingen i samfunnet har vært stor og det er i dag betydelig endring i bruk av elektronisk utstyr i bygg, noe forskriften ikke tar høyde for.

Vi ber om at regjeringen og fagmyndighetene tydeliggjør forskriften med krav til isolasjon fra elektronisk støy, slik at intensjonen med kravet om lyd- og taleoverføringsutstyr og teleslynger ivaretas.
